

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 448/2546

นางโสธร คำปานโจทก์ นายชูเกียรติ แก้วพนมจำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1520, ป.พ.พ. มาตรา 1521

ย่อ / หลักกฎหมาย

โจทก์ฟ้องขอให้เพิกถอนอำนาจปกครองบุตรซึ่งตกอยู่แก่จำเลยฝ่ายเดียวตามข้อตกลงจดทะเบียนหย่า แต่ตามคำบรรยายฟ้องและพฤติการณ์แห่งคดีเป็นกรณีโจทก์ประสงค์ที่จะเปลี่ยนตัวผู้ใช้อำนาจปกครองตามที่ได้ตกลงไว้กับจำเลย ถือได้ว่า โจทก์ประสงค์ที่จะเปลี่ยนตัวผู้ใช้อำนาจปกครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1520 และ 1521 แม้จำเลยไม่มีพฤติการณ์ประพฤติดนไม่สมควรในการใช้อำนาจปกครองตามข้อตกลงที่จดทะเบียนแต่ปรากฏภายหลังว่ามีพฤติการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปเมื่อคำนึงถึงความผาสุกและประโยชน์ของบุตร ศาลเห็นสมควรเปลี่ยนตัวผู้ใช้อำนาจจากจำเลยมาเป็นโจทก์ได้ตาม มาตรา 1520 และ 1521

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องขอให้เพิกถอนอำนาจปกครองของจำเลยที่มีต่อเด็กชายต่อเผ่า แก้วพนม และเด็กชายตามพันธุ์ แก้วพนม แล้วให้โจทก์เป็นผู้ใช้อำนาจปกครองผู้เยาว์ทั้งสองแต่เพียงผู้เดียว กับให้จำเลยใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์ จำเลยให้การขอให้ยกฟ้อง ศาลชั้นต้นพิจารณาแล้วพิพากษายกฟ้องโจทก์ ให้โจทก์ใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนจำเลย โจทก์อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว พิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นอุทธรณ์เป็นพับ โจทก์ฎีกา ศาลฎีกาพิเคราะห์แล้ววินิจฉัยว่าคดีนี้แม้โจทก์ฟ้องโดยมีคำขอท้ายฟ้องให้เพิกถอนอำนาจปกครองของจำเลยซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจแต่ฝ่ายเดียวตามข้อตกลงท้ายทะเบียนการหย่าแต่คำบรรยายฟ้องและพฤติการณ์แห่งคดีเป็นกรณีที่โจทก์ประสงค์จะเปลี่ยนตัวผู้ใช้อำนาจปกครองตามที่ได้เคยตกลงไว้กับจำเลย จึงพออนุมานได้ว่า โจทก์ขอให้มีการเปลี่ยนตัวผู้ใช้อำนาจปกครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๒๐ และ ๑๕๒๑ ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๒๐ วรรคแรก บัญญัติว่า "ในกรณีหย่าโดยความยินยอม ให้สามีภริยาทำความตกลงเป็นหนังสือว่า ฝ่ายใดจะเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรคนใด ถ้ามิได้ตกลงกันหรือตกลงกันไม่ได้ให้ศาลเป็นผู้ชี้ขาด" และมาตรา ๑๕๒๑ บัญญัติว่า "ถ้าปรากฏว่าผู้ใช้อำนาจปกครอง หรือผู้ปกครองตามมาตรา ๑๕๒๐ ประพฤติตนไม่สมควร หรือภายหลังพฤติการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป ศาลมีอำนาจสั่งเปลี่ยนตัวผู้ใช้อำนาจปกครอง หรือผู้ปกครองโดยคำนึงถึงความผาสุก และประโยชน์ของบุตรเป็นสำคัญ" เหตุนี้กรณีตามฟ้องของโจทก์จึงต้องพิเคราะห์ข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏระหว่างโจทก์จำเลยว่า จำเลยประพฤติดนไม่สมควรหรือภายหลังพฤติการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป อันจะเป็นเหตุให้ศาลมีอำนาจสั่งเปลี่ยนตัวผู้ใช้อำนาจปกครองหรือไม่ สำหรับข้อที่ว่าจำเลยประพฤติดนไม่สมควรหรือไม่ นั้น ตามทางนำสืบของโจทก์ โจทก์คงอ้างลอย ๆ ว่า จำเลยปฏิบัติผิดข้อตกลง โดยนำบุตรทั้งสองไปให้มารดาจำเลยเลี้ยงอยู่ที่จังหวัดนครสวรรค์ แทนที่จำเลยจะเป็นผู้เลี้ยงดูด้วยตนเองที่จังหวัดสมุทรปราการ ทำให้บุตรทั้งสองขาดความอบอุ่น ซึ่งเมื่อพิเคราะห์บันทึกข้อตกลงท้ายทะเบียนการหย่าแล้วไม่ปรากฏว่ามีข้อตกลงมีข้อความใดระบุให้จำเลยต้องนำบุตรทั้งสองมาอยู่บ้านของจำเลยที่จังหวัด

สมุทรปราการ คงระบุเพียงว่าให้บุตรทั้งสองอยู่ในอำนาจปกครองของจำเลยซึ่งเป็นบิดาเท่านั้น เหตุนี้จำเลยซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองย่อมมีสิทธิกำหนดที่อยู่ของบุตรทั้งสองได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๖๗ (๑) นอกจากนี้ขณะอยู่กับจำเลย โจทก์มีอาการป่วยเพื่อเป็นโรคเครียด มารดาโจทก์จึงบอกจำเลยให้นำบุตรทั้งสองไปให้มารดาของจำเลย ซึ่งอยู่จังหวัดนครสวรรค์เป็นผู้เลี้ยงดู ฉะนั้น การที่จำเลยยังคงให้มารดาของตนเลี้ยงดูบุตรทั้งสอง ต่อมาภายหลังการหย่าโดยจำเลยไปเยี่ยมพร้อมทั้งส่งเงินค่าเลี้ยงดูให้ตลอดมา ย่อมเป็นกรณีที่ใช้อำนาจปกครองอันเหมาะสมและสอดคล้องกับพฤติการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะที่มีการหย่า หากใช่เป็นการประพฤติดนไม่สมควรแต่ประการใดไม่ อย่างไรก็ดี ปัจจุบันโจทก์หายเป็นปกติ และทำงานเป็นเสมียนนายความอยู่กับพี่ชายซึ่งเป็นนายความมีเงินเดือน ๆ ละ ๑๒,๐๐๐ บาท โจทก์ได้รับบุตรทั้งสองมาเลี้ยงดูตั้งแต่ปี ๒๕๔๐ จนถึงปัจจุบัน โดยให้บุตรทั้งสองศึกษาเล่าเรียนที่โรงเรียนในจังหวัดสมุทรปราการ และจำเลยได้เคยไปเยี่ยมบุตรทั้งสองที่โรงเรียนด้วย ทั้งจำเลยก็มีได้โต้แย้งว่า โจทก์มีพฤติการณ์และสถานะไม่เหมาะสมในการเลี้ยงดูบุตรทั้งสอง เหตุนี้หากจำเลยนำบุตรทั้งสองกลับไปให้มารดาของจำเลยเลี้ยงดูที่จังหวัดนครสวรรค์อีกครั้ง ก็อาจเป็นการกระทบกระเทือนต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของบุตรทั้งสอง ซึ่งโจทก์เป็นผู้เลี้ยงดูอย่างเป็นปกติสุขตลอดระยะเวลา ๕ ปีที่ผ่านมา เมื่อคำนึงถึงความผาสุกและประโยชน์ของบุตรทั้งสอง ประกอบกับพฤติการณ์ที่ได้เปลี่ยนแปลงไปดังกล่าวแล้วจึงเห็นสมควรเปลี่ยนตัวผู้ใช้อำนาจปกครองจากจำเลยซึ่งเป็นบิดามาเป็นโจทก์ซึ่งเป็นมารดาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๖๐ และ ๑๕๖๑ โดยให้จำเลยมีสิทธิติดต่อเยี่ยมเยียนบุตรทั้งสองได้ตามควรแก่พฤติการณ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๘๔/๑ ที่ศาลล่างทั้งสองพิพากษายกฟ้องโจทก์นั้น ศาลฎีกาไม่เห็นพ้องด้วย ฎีกาของโจทก์ฟังขึ้น พิพากษากลับเป็นว่า ให้โจทก์เป็นผู้ใช้อำนาจปกครองเด็กชายต่อเผ่า แก้วพนม และเด็กชายตามพันธุ์ แก้วพนม บุตรทั้งสองซึ่งเป็นผู้เยาว์โดยให้จำเลยมีสิทธิติดต่อกับบุตรทั้งสองได้ตามควรแก่พฤติการณ์ ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสามศาลให้เป็นพับ

องค์คณะ

วิชา มหาคุณ · อำนาจ เต็มพันธ์ · ประเสริฐ เขียนนิลศิริ

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/448/2546>